

Beszámoló

Érpataki modell

Bemutató: 2022.06.17. Három Holló

Színlap:

„Aki ebben a hazában él, annak kötelessége ezt a hazát szeretni. Akinek baja van és hívja a magyar rendőrt, annak kötelessége, hogy a magyar hagyományokat szeresse. Semmi nem kötelező, de mi közöttünk ez egy elvárás. Az a nagy probléma, hogy a mocskos liberálisok erről kezdenek minket leszoktatni. Mi viszont úgy döntöttünk, hogy itt a magyar embereket, a magyar földön élő embereket visszazoktatjuk arra, hogy szeressék az őseink örökségét, szeressék a magyar hagyományokat, és azt megfelelően tiszteletben tartsák. Akinek ez nem tetszik, azt megkérjük, hogy menjen a liberálisokhoz, menjen fel a buzi felvonulásra, de köztünk ez a feltétel.”

Érpatak polgármestere 2005 és 2017 között Orosz Mihály Zoltán, akinek a nevéhez köthető az érpatiki modell kidolgozása, ami nagy port kavart a köztudatban. Egy a magyar társadalom peremén élő közösség egy nemzeti radikális vezetővel látszólagos rendet tudott teremteni, amelynek természetes velejárója volt a megosztottság és az agresszió. Az érpatiki eseményeket verbatim módon dolgoztuk fel, és ezeket az anyagokat kutatva a magyar társadalom egészére kiterjedő dilemmákra jutottunk.

Játsszák:

Dramaturg - Oláh-Bebesi Bori

Antóci Dorottya

Konzulens - Garai Judit

Barna Lilla

Díszlet- jelmeztervező - Radványi Fruzsina

György Zoltán Dávid

Rendezőasszisztens - Gerstmár Anna

Hevesi László

Rendező - Kabdebon Dominik

Martinkovics Máté

Külön köszönet: Szöllősi Gábor, Sánta Szabolcs, Hegyi Szabolcs, Tóth István, Oblath Márton, Balogh Rodrigó

Támogatók: MKKP, Ódry Árpád Alapítvány, SÍN

A sokáig *Kövecses* munkacímen futó előadás alap koncepcióját még a Színház- és Filmművészeti Egyetem Drámainstruktor szakán töltött 2. évén kapott feladatomra találtam ki. A feladat az volt, hogy Brecht Kis Organonja alapján készítsünk egy tandrámát, amelynek bármilyen formát adhatunk. Engem akkoriban és most is nagyon érdekelt, hogy mi történhet egy magyar, a társadalom többségétől elzárta élő kisközösséggel, amelyben egyetlen személy sajátos szabály- és szokásrendet kialakítva egy diktatórikus rendszert hoz létre. Az egyetemen az érdekelt, hogy vajon ezt a rendszert kívülről meg lehet-e bizonyítani és jó-e, ha megbuktatjuk, hiszen az adott közösség, arról számol be, hogy ez számukra az ideális világ.

2021. augusztusán elővettem ezt a problémát és, akkoriban már sokkal inkább a magyarság tudat és az ellenségképek kreálása, a gyűlöletbeszéd foglalkoztatott. Ebben gyökerezik a most megvalósult *Érpataki modell* előadásának alapgondolata is. Oláh-Bebesi Borival, akivel már többed alkalommal dolgozok együtt a téma első kutatási fázisa után döntést kellett hoznunk: Időt hagyunk magunk és 1 évig csak kutatunk, amiből egy kész drámaszöveget formálunk majd színpadra alkalmazzuk vagy pedig a meglévő töredék anyagokból készítünk egy szüzsét, amely nem törekszik feltétlenül az egységes narratívára, viszont verbatim módon mutatja meg az érpataki eseményeket. Végül úgy döntöttem, hogy a 2. verzióba fogunk bele, többek között azért is, mert az 1 éves kutatófolyamatra nem kaptunk forrást, pedig pályáztunk is rá.

A kutatófolyamat pedig innentől kezdve folyamatos volt egészen 2022. márciusáig, amikor megkaptuk a Magyar Kétfarkú Kutya Párt támogatását, az Ódry Árpád Alapítvány mellett, amelyekből már biztonságban láttuk az előadás megvalósulását. Hiszen mind az alkotógárda gázsija, mind a díszlet, jelmez, kellék költségei fedezetet kaptak a két pályázati forrásból. Ekkor készítettünk egy olyan szövegvázlatot az addig felhalmozódott dokumentarista anyagainkból, ami felolvasásra került a Három Hollóban március 31-én. Ez alkalommal sok visszajelzést kaptunk a szövegre, témára, amelyet utána igyekeztünk figyelembe venni a szövegszerkesztésnél. Ezek összességében mind pozitív és kíváncsi reakciók voltak, amelyek erősen motiváltak minket, arra, hogy belevegyünk magunkat a témába.

Áprilisban még a próbafolyamat kezdete előtt leutaztunk Érpatakra és személyesen találkoztunk az egyik fontos szereplőnkkel Szöllősi Gáborral. Körülbelül 4-5 órát töltöttünk ott, amely idő alatt készítettünk vele interjút, körbejártuk vele a falut és mindezt diktafonnal és kamerával is rögzítettük. Emellett konzultáltunk több színházi és jogi szakemberrel is a dokumentum színház sajátosságairól, a romák magyarországi színpadi reprezentációjáról és az érpataki események jogi háttéréről: Oblath Márton, Balogh Rodrigó, Garai Judit, Hegyi Szabolcs (TASZ), Sánta Szabolcs (TASZ, Helsinki Bizottság). A szövegek könyv első végleges

változata az előbb említett szakemberek meglátásait figyelembe véve készült el, amely az online fellelhető videófelvevételekből, a kutatás során szerzett bírósági anyagokból és terepmunka által szerzett tapasztalatokból állítottuk össze.

A próbafolyamatot május eleji indulással más lehetőségek hiánya miatt a SÍN-ben tartottuk, ahol rengeteg viszontagsággal kellett szembenéznünk, mindamelllett, hogy nem került plusz forrásunkba és szinte végig rendelkezésünkre állt. Ezen felül az Ódry Árpád Alapítvány által nyújtott forrásaink lehetővé tették, hogy a próbafolyamatban mind az 5 színész munkáját megfelelően tudjuk finanszírozni, ez pedig adott egy anyagi és mentális biztonságot is. Így egy független produkció menedzselésének általános nehézségei mellett számos stabil tényezőre építkezhettünk, ami emelte a folyamat komolyságát és professzionalitását. A közös alkotófolyamat sokáig nagyon jól haladt majd május vége felé kezdtünk megrekedni egy szinten és szinte ismétlődő próbák alakultak ki a folyamatos fejlesztés helyett, amely végül megmutatkozott a végleges produkción is. Emellett fontos volt, hogy a díszletgyártás, a jelmezek, a kellékek beszerzése a próbákkal párhuzamos ritmusban tudjon haladni, ami szintén egy adott ponton megakadt.

Az Érpataki modell végeredményben egy illusztrációja lett az általunk tapasztalt és felkutatott anyagoknak nem pedig egy önálló és általános kérdéseket megfogalmazó színházi előadás. Mivel az Örkény Színház KÖZ Műhelye nyitottsággal áll, ahhoz, hogy befogadja az előadást a 2022/23-as évadra szorgalmazni fogom, hogy az előadást a lehetőségekhez és kapacitásainkhoz mérten kiegészítsük és korrigáljuk, ahhoz, hogy teljesebb értékű előadás legyen, amely képes az eredetileg szánt funkcióját ellátni, hogy: lássuk a saját felelősségünket a szegregátumban élő közösségek iránt és szembesüljünk a Magyarországon lévő ideológiai, társadalmi megosztottságnak a szélsőségeivel és, annak következményeivel.

Kabdebon Dominik

2022.06.28.